

Na temelju članka 22 Statuta Brčko distrikta BiH (Službeni glasnik Brčko distrikta BiH, broj 2/10 – pročišćeni tekst), Skupština Brčko distrikta BiH na I. nastavku 7. redovite sjednice održanom 9. travnja 2025. godine, donosi

**OPĆU POLITIKU
BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE
ZA RAZDOBLJE 2025. – 2028. GODINA**

Skupština Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Skupština), sukladno svojim ovlastima utvrđenim Konačnom arbitražnom odlukom, Statutom Brčko distrikta BiH i zakonima koje je donijela, počevši od 8. ožujka 2000. godine, utvrđuje Opću politiku Brčko distrikta BiH i programska načela za djelovanje zakonodavne i izvršne vlasti u Brčko distriktu BiH u razdoblju 2025. – 2028. godina (u daljnjem tekstu: Opća politika).

Opća politika se odnosi na sljedeća pitanja i oblasti: briga o ljudima, zdravstvo, obrazovanje, kultura i šport, ubrzani gospodarski razvitak i izgradnja infrastrukture. Svaka oblast obuhvaća konkretne mjere s jasno postavljenim ciljevima i usmjerena je na podizanje životnog standarda građana Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Distrikt) na višu razinu.

1. Pozicija Distrikta u svjetlu Konačne arbitražne odluke

Vlasti i institucije Distrikta štitiće poziciju Distrikta koja je određena Ustavom Bosne i Hercegovine i Konačnom arbitražnom odlukom. Vlasti Distrikta odgovorne su da institucije Distrikta funkcioniraju trajno i stabilno, kao i da ih učine djelotvornijim kroz stalan proces prilagodbe europskim standardima. Prihvatanje odredaba Konačne arbitražne odluke, koje propisuju da Distrikt predstavlja kondominij dva entiteta pod izravnim suverenitetom BiH, predstavlja smjer u kome će Distrikt jačati svoju ustavnu poziciju kroz suradnju s državom i entitetima po svim pitanjima koja su bitna za Distrikt, ali i za BiH i njezine entitete. Distrikt uživa značajan stupanj samostalnosti kroz vlastitu izvršnu, zakonodavnu i sudsku vlast, što predstavlja prednost u odnosu na druge općine i gradove u Bosni i Hercegovini. Ipak, ovaj stupanj autonomije nosi sa sobom i izazove, posebno zbog specifičnog procesa donošenja odluka u izvršnom i zakonodavnom okviru.

Kompleksnost odlučivanja uz poštovanje načela jednakosti tri konstitutivna naroda stvara politički izazovnu situaciju koja zahtijeva visoku razinu posvećenosti radi održanja političke stabilnosti kao temelja za primjereno funkcioniranje svih institucija u Distriktu.

Opća politika se temelji na viziji Distrikta u kojem životni standard, kao osnovni preduvjet održivog razvitka, omogućuje svakom građaninu ispunjenje osnovnih potreba i dostojanstven život. To podrazumijeva ne samo materijalna primanja, već i sve aspekte kvalitetnog životnog okruženja. Tijekom iduće četiri godine, fokus svih aktivnosti ostaje postizanje trajnih i održivih poboljšanja u oblastima koje su definirane kao prioritetne, u korist svih građana Distrikta.

2. BRIGA O LJUDIMA

Briga o ljudima oblast je Opće politike koja neće posebno izdvojiti bilo koju kategoriju građana Distrikta, nego će mjerama koje sadrži imati pozitivan utjecaj kako na mlade ljude, ljude srednje životne dobi, tako i na umirovljenike. Potrebno je poboljšati stanje u zdravstvu, da obitelj kao osnovna stanica društva ima veću potporu i daleko kvalitetniju lepezu javnih usluga koje će imati na raspolaganju. Mladim generacijama potrebno je pružiti potporu kroz različite mjere, jer ulaganje u njihov razvoj i obrazovanje u budućnosti donosi dugoročne benefite. To će im omogućiti da postanu nositelji napretka, čime će se njihov doprinos društvu odraziti u svim aspektima života, stvarajući temelje za održiv i prosperitetniji Distrikt.

Obiteljima u Distriktu potrebno je osigurati stabilan oslonac kroz poboljšanu socijalnu i ekonomsku potporu, dok su mladim ljudima potrebne prilike i resursi koji će ih motivirati i podržati u njihovom obrazovnom i profesionalnom razvoju.

2.1. ZDRAVSTVO

2.1.1. Izgradnja i opremanje nove bolnice

Radi poboljšanja zdravstvenih usluga u Distriktu, potrebno je izgraditi i potpuno opremiti modernu bolnicu koja bi odgovarala suvremenim standardima zdravstvene njege. Ova bolnica trebala bi imati vrhunske medicinske uređaje, optimalne uvjete za pacijente i osoblje te prostor za različite specijalističke službe. Poticanje investicija i osiguranje sredstava za ovakav projekt ključno je za unapređenje zdravstvenog sektora, čemu će u idućem razdoblju biti posvećena posebna pozornost.

Nova bolnica smanjit će pritisak na postojeće zdravstvene ustanove, povećati kapacitete za hospitalizaciju, omogućiti napredne medicinske intervencije i smanjiti liste čekanja, a pacijenti će dobiti bolju i bržu zdravstvenu njegu unutar Distrikta.

Radi se o velikom projektu čija realizacija kao krajnji cilj zahtijeva niz mjera koje se prethodno moraju poduzeti, a ponajprije zaduživanje predstavnika JZU „Zdravstveni centar Brčko“ Brčko distrikta BiH radi izrade detaljne analize trenutačnih kapaciteta i potreba stanovništva Distrikta i izrade projekta izgradnje bolnice uz definiranje ključnih medicinskih sektora (hitna medicina, kirurgija, interna medicina, pedijatrija i drugo).

Nakon dobivanja potpune slike o potrebama stanovnika Distrikta i izrađenog projekta, nužno je pristupiti osiguranju sredstava kroz proračunska izdvajanja i moguće donacije međunarodnih organizacija te pokretanje postupaka javnih nabava za građevinske radove i nabavu medicinske opreme najnovije generacije.

Također, potrebno je poduzeti i odgovarajuće korake radi proširenja postojećih kapaciteta, u smislu proširenja kapaciteta i prostorija postojećih zdravstvenih stanica i ambulanti u kojima se pružaju zdravstvene usluge obiteljske medicine.

2.1.2. Otvaranje onkološke bolnice i dijagnostičkog centra

S obzirom na rastuću potrebu za specijaliziranim liječenjem tumora, otvaranje onkološke bolnice i dijagnostičkog centra omogućilo bi bolji pristup pacijentima za rano otkrivanje i liječenje zloćudnih bolesti. Na navedeni način smanjila bi se potreba pacijenata da putuju u druge gradove, što bi povećalo šanse za uspješno liječenje. Također, dijagnostički centar bi poboljšao sveobuhvatnu medicinsku dijagnostiku, čime bi se omogućila preciznija i brža dijagnoza različitih bolesti.

Potrebno je osnovati stručna povjerenstva za procjenu potreba za onkološkim liječenjem na lokalnoj razini te ukoliko se utvrdi da za istim postoji potreba, onda identificirati lokacije za

izgradnju onkološke bolnice i dijagnostičkog centra i pristupiti pregovorima s međunarodnim zdravstvenim organizacijama o potencijalnoj suradnji i financiranju.

2.1.3. Digitalizacija zdravstvenog sustava

Digitalizacija i informatizacija zdravstvenog sustava značajno bi ubrzali i olakšali rad zdravstvenih ustanova, poboljšali vođenje medicinskih podataka i smanjili mogućnost pogrešaka. Uvođenje elektroničkih zdravstvenih kartona, elektroničkih recepata, centraliziranih baza podataka te učinkovitije komunikacije između svih zdravstvenih ustanova i pacijenata, omogućili bi brži pristup informacijama, smanjili vrijeme čekanja pacijenata i stvorili uvjete za zakazivanje pregleda bez nazočnosti pacijenta.

Glavni cilj koji je potrebno postići je smanjenje administrativnih pogrešaka, brži pristup medicinskim podacima i lakša koordinacija između različitih zdravstvenih ustanova. Sve navedeno skratit će vrijeme čekanja za pacijente, poboljšati preciznost u dijagnostici i omogućiti bolje praćenje zdravstvenog stanja pacijenata, što u velikoj mjeri dovodi do podizanja zdravstvenih usluga na teritoriju Distrikta na jednu znatno višu razinu.

Za ostvarenje navedenih ciljeva potrebno je uvođenje integriranog elektroničkog zdravstvenog kartona za sve pacijente, što omogućuje digitalno vođenje medicinskih podataka, uspostavljanje registra i umrežavanje svih zdravstvenih ustanova u Distriktu kroz jedinstvenu platformu koja postiže brzi prijenos medicinskih podataka između ustanova te uvođenje edukacije medicinskog osoblja o korištenju novih digitalnih sustava i implementacija online platformi za zakazivanje pregleda, pretraga i pristup rezultatima nalaza.

2.1.4. Nova politika ljudskih resursa zdravstvenog kadra

Poboljšanje zdravstvenog sustava zahtijeva i promjenu politike zapošljavanja novog medicinskog osoblja, ali i upravljanja medicinskim osobljem koje je zaposleno u zdravstvenom sustavu Distrikta. Uvođenje strategija za privlačenje i zadržavanje kvalitetnog kadra, kao i kontinuirano stručno usavršavanje, ključno je za poboljšanje kvalitete usluga. Također, povećanje plaća, mogućnosti stručnog usavršavanja i radnih uvjeta, može motivirati zdravstvene radnike da ostanu u Distriktu umjesto da traže namještenje u inozemstvu.

Da bi došlo do promjene u politici ljudskih resursa medicinskog kadra i poboljšanja zdravstvenih usluga, potrebni su provedba analize trenutnog stanja kadrova u JZU „Zdravstveni centar Brčko“ Brčko distrikt BiH i predviđanje budućih potreba, uvođenje sustava stimulacija za zadržavanje postojećeg kadra, uključujući povećanje plaća, dodatke za rad u teškim uvjetima i prilike za usavršavanje.

Također, mjere kojima je moguće poboljšati politiku ljudskih resursa zdravstvenog kadra su svakako i kontinuirane edukacije i treninzi za medicinski kadar kako bismo išli u korak s najnovijim medicinskim tehnologijama i metodama. Stručno usavršavanje potrebno je realizirati u referentnim kliničkim centrima i to osobito onima s kojima Distrikt već surađuje odnosno onima kojima se upućuju pacijenti na liječenje izvan Distrikta. Jako je bitno kao obvezu propisati i kontinuitet stručnih sastanaka liječnika primarne i bolničke zdravstvene zaštite radi pružanja zdravstvene zaštite na što primjereniji način.

Prilikom planiranja specijalizacija potrebno je pristupiti izradi plana specijalizacija prema potrebama i primjereno organizacijskim jedinicama djelatnosti u zdravstvu, kao i uvođenju programa dodatnog stipendiranja za studente medicine iz Distrikta s obvezom povratka u Distrikt nakon školovanja. Osnovni cilj jeste zadržavanje kvalificiranog osoblja u zdravstvu Distrikta, smanjenje odljeva zdravstvenih radnika u inozemstvo i bolje podučene i motiviranje

zdravstvene radnike, kako bi pacijent bio na prvom mjestu i imao adekvatnu zdravstvenu zaštitu.

2.1.5. Profesionalno upravljanje i uvođenje standarda

Profesionalno upravljanje zdravstvenim ustanovama u Distriktu, uz uvođenje međunarodno priznatih standarda, kao što su ISO standardi za kvalitetu, može povećati učinkovitost i transparentnost rada. Usvajanjem ovih standarda osiguravaju se kontinuirana kontrola kvalitete, optimizacija resursa i bolja zdravstvena zaštita za pacijente.

Radi ostvarivanja navedenih ciljeva potrebno je oformiti neovisno tijelo u zdravstvu koje će vršiti reviziju i kontrolu kvalitete pruženih usluga u zdravstvenom sustavu i uvesti redovite evaluacije rada zdravstvenih radnika i uprave na temelju postignutih rezultata i zadovoljstva pacijenata.

Radi realizacije predmetne mjere, ali i generalnog poboljšanja stanja u oblasti zdravstva, potrebno je ojačati Pododjel za javno zdravstvo i u potpunosti iskoristiti kapacitete i nadležnosti koje mu pripadaju radi prevencije bolesti i očuvanja zdravlja na sve dostupne načine, uključujući primjerenije kontrole kvalitete životnih namirnica i vode, provedbu programa imunizacije, ali i planiranje, programiranje i evaluaciju zdravstvenog sustava sukladno nadležnostima.

2.1.6. Uređenje listi čekanja, esencijalne liste lijekova i zakazivanja na preglede

Problem zdravstvenog sustava Distrikta su liste čekanja koje su za određene vrste pregleda nedopustive i koje kao takve narušavaju i dovode u pitanje značaj samog zdravstvenog sustava. Potrebno je izvršiti analizu zdravstvenih usluga i razloge stvaranja liste čekanja za iste, u okviru JZU „Zdravstveni centar Brčko“ Brčko distrikt BiH, radi kreiranja učinkovitijih rješenja i smanjenja liste čekanja. U ovisnosti od navedene analize, potrebno je utvrditi listu usluga prema potrebama i zahtjevima koji prelaze normativ broja usluga u redovitom radnom vremenu i razdoblju čekanja duljem od 30 kalendarskih dana, a za koje prema listama čekanja postoji potreba. Te usluge bi se našle na listi deficitarnih usluga, odnosno usluga za koje se objektivno čeka dulje razdoblje od uobičajenog te bi one bile pružene dodatnim angažiranjem zdravstvenih radnika u JZU „Zdravstveni centar Brčko“ Brčko distrikt BiH ili u privatnim zdravstvenim ustanovama koje navedene usluge mogu pružiti u rokovima koji su prihvatljivi za pacijente i tako osigurati učinkovitu i pravodobnu zdravstvenu zaštitu. Također, potrebno je izvršiti i reviziju esencijalne liste lijekova, u smislu analize potrebe postojanja pojedinih lijekova na toj listi, kao i njezinog proširenja primjereno povećanim potrebama građana Distrikta.

2.1.7. Implementacija i promicanje koncepta obiteljske medicine

Distrikt je još prije više od dvadeset godina, odlukom Skupštine prihvatio obvezu implementacije koncepta obiteljske medicine, kao i Bosna i Hercegovina. I pored preuzetih obveza, ovaj koncept u Distriktu samo je djelomično implementiran, a nedostatan kadar popunjen je neodgovarajućim kadrom (doktorima medicine bez specijalizacije koja traje četiri godine). Ovakav kadar profesionalno nije dorastao ovom poslu, što je uz brzu zamjenu ovih doktora u kratkom vremenu, urušavalo cijeli koncept. Među samim doktorima medicine nije bilo prevelikog interesa za ovu specijalizaciju, jer je posao u postojećoj organizaciji sustava primarne i sekundarne zdravstvene zaštite, neatraktivan i materijalno nestimulativan, a s druge strane vrlo zahtjevan i težak, kada su u pitanju opseg i složenost posla.

Ovaj koncept nije pomodni hir ili tek jedna od reformi koje su „prolazile“ kroz naše društvo, to je koncept koji u svim zemljama Zapadne Europe, predstavlja temelj zdravstvene zaštite. Sve

europske zemlje organizirale su primarnu zdravstvenu zaštitu kroz koncept obiteljske medicine (ili GP) prije više desetljeća i nema naznaka da će ga mijenjati. Zato je ovaj koncept bitan, jer primarna zdravstvena zaštita organizirana kroz koncept obiteljske medicine predstavlja temelj cjelokupne zdravstvene zaštite.

Obveze koje proistječu iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti u Brčko distriktu BiH nalažu našoj lokalnoj zajednici da organizira primarnu zdravstvenu zaštitu (sve druge razine zdravstvene zaštite su moguće, ali ova je obavezna), čijim će se kvalitetnim uređenjem značajno poboljšati cjelokupna zdravstvena zaštita, jer je to prvi kontakt pacijenta sa zdravstvenim sustavom koji ima svrhu da što više zdravstvenih problema i riješi upravo na toj razini. Time se oslobađa prostor i vrijeme za kvalitetniju uslugu u sekundarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Stoga, kao ključni prioritet u zdravstvenoj zaštiti Distrikta pred JZU „Zdravstveni centar Brčko“ Brčko distrikt BiH, postavlja se završetak implementacije koncepta obiteljske medicine slanjem što većeg broja liječnika na specijalizaciju, a radi vremenskog premošćivanja dio liječnika uputiti na edukaciju kroz PAT programe, također uputiti što veći broj medicinskih sestara na edukaciju kroz PAT programe te slati postojeće specijaliste na kliničke i dijagnostičke edukacije. Potrebno je da Fond zdravstvenog osiguranja Brčko distrikta BiH što prije završi izradu standarda i normativa zdravstvene zaštite koristeći iskustva sredina i zemalja iz okruženja, što je pretpostavka da ovaj koncept profunkcionira. Također, treba pripremiti zakonske pretpostavke za izdvajanje dijela (zainteresiranih) pružatelja usluga obiteljske medicine u koncesiju, kako je to već godinama praksa u mjestima iz okruženja, kao i zemljama u okruženju, čime bi se rasteretio javni dio zdravstvenog sustava od dijela zaposlenika koji bi istu uslugu pružali u statusu koncesionara (privatnog zaposlenika).

Ovako organizirani stvorit ćemo kvalitetniju i jeftiniju zdravstvenu zaštitu, sa zadovoljnim pacijentima i boljim zdravstvenim ishodima.

2.2. OBITELJ

2.2.1. Učinkovitija socijalna politika

Stanje socijalnih potreba građana Distrikta predstavlja stvarnost koja se ne smije zanemariti i na koju je potrebno reagirati na odgovoran i primjeren način. Prije poduzimanja bilo kakvih mjera socijalne politike, potrebno je imati mjerodavnu sliku građana Distrikta koji su u stanju socijalne potrebe. Potrebno je izraditi socijalne karte na teritoriju Distrikta. Socijalna karta predstavlja dokumentiran način mjerenja socioekonomske moći pojedinca / obitelji na točno određenom zemljopisnom području i razdoblju i ona će omogućiti uspostavljanje preglednije slike korisnika socijalnih usluga i naknada sa stvarnom osnovnom, a sve radi planiranja i praćenja indikatora korisnosti socijalnih politika te usmjeravanja na pojedince i skupine u stvarnoj socijalnoj potrebi. Pored navedenog, potrebno je preispitati sva prebivališta na teritoriju Distrikta kako bi se osiguralo da pravo na socijalnu pomoć ostvaruju isključivo oni koji zaista žive na teritoriju Distrikta, čime će se omogućiti pravedno ostvarivanje prava svim stvarnim korisnicima.

Potrebno je idućem razdoblju u proračunu osigurati dodatna sredstva za poboljšanja materijalnog statusa ugroženih osoba, ali i za potrebe realiziranja omladinske i pronatalitetne politike. Sve navedeno potrebno je provesti uz reformiranje Centra za socijalni rad odnosno Pododjela za socijalnu skrb, kako bi imali na raspolaganju što učinkovitije tijelo koje će u punom kapacitetu, na pravedan i korektan način, moći zadovoljiti sve građane Distrikta koji su u stanju socijalne potrebe.

2.2.2. Dječji doplatak za svako dijete sukladno socijalnoj karti

Uvođenje dječjeg doplatka za svako dijete je mjera na kojoj je potrebno prioritetno raditi. Trenutačno zakonsko rješenje koje uređuje ovo pitanje onemogućuje isplatu dječjeg doplatka za svako dijete, nego isto to predviđa kao mogućnost samo u situaciji kada su ispunjene određene zakonom predviđene pretpostavke. Zbog navedenog potrebno je, sukladno raspoloživim proračunskim sredstvima i kroz izmjenu zakonodavnog okvira, omogućiti da svako dijete na teritoriju Distrikta ima pravo na dječji doplatak.

2.2.3. Jednokratna novčana pomoć roditeljima prvoškolca

Početak svake školske godine iziskuje velike troškove za sve roditelje, a to financijsko opterećenje iz godine u godinu sve je veće. Potrebno je raditi na uvođenju jednokratne novčane pomoći za sve roditelje prvoškolca na teritoriju Distrikta kako bi ublažili financijsko opterećenje obiteljskim proračunima u tom razdoblju godine. Namjera bi bila da ovaj projekt postane konstantna proračunska stavka u Distriktu i koji će, u ovisnosti od raspoloživih proračunskih sredstava, biti preslikan i na sve druge roditelje čija djeca pohađaju i prve razrede srednjih škola i prve godine studija.

2.2.4. Vrtić za sve

Očividno je da su kapaciteti i broj ustanova predškolskog obrazovanja nedovoljni, odnosno da se svakodnevno veliki broj djece nalazi na listama čekanja upisa i ima problem pohađanja ustanove predškolskog obrazovanja. Navedeni problem je još evidentniji kod ustanova predškolskog karaktera koje se financiraju iz proračuna Distrikta, odnosno liste čekanja su duge, a razlika u cijeni usluge koju roditelji plaćaju velika. Zbog svega navedenog, potrebno je nastaviti izgradnju dodatnih kapaciteta u predškolskom obrazovanju, u naseljima Srpska varoš, Brezik, Brod, Klanac i Grbavica i inicirati reviziju subvencioniranja naknada za vrtić roditeljima čija djeca nisu upisana u ustanovu predškolskog obrazovanja koja se financira iz proračuna Distrikta. Cilj je da se svim roditeljima čija djeca pohađaju privatne ustanove predškolskog obrazovanja isplati subvencija u visini razlike cijene usluga privatnih ustanova predškolskog obrazovanja i onih koje se financiraju iz proračuna Distrikta te da se na takav način dovedu u ravnopravan položaj svi roditelji bez obzira na to koju ustanovu predškolskog obrazovanja pohađa njihovo dijete.

2.2.5. Rekonstrukcija gradskog parka, izgradnja parka Pacifik i izgradnja dječjih igrališta

Veliki problem građana Distrikta predstavlja nedostatak adekvatnog sadržaja za djecu na javnim površinama Distrikta. Inicirani su određeni projekti koji će doprinijeti povećanju broja sadržaja za najmlađe kategorije stanovništva u gradu. Izgrađen je glavni projekt rekonstrukcije Gradskog parka u Distriktu koji uključuje rekonstrukciju središnjeg platoa s fontanom, izgradnju dva dječja igrališta, rekonstrukciju stubišta prema srednjoškolskim ustanovama, rekonstrukciju pješačkih staza unutar parka i pločnika uz prometnicu. Za navedeni projekt osigurana su i sredstva u proračunu Distrikta te je u idućem razdoblju potrebno pristupiti izradi idejnih rješenja i poduzimanja svih idućih koraka radi izgradnje parka Pacifik, gradskih parkova i na drugim pogodnim lokacijama u gradu, a u svakom gradskom naselju izgraditi minimalno po jedno dječje igralište s adekvatnim sadržajem za djecu.

2.3. MLADEŽ

2.3.1. Programi za prvo samozaposlenje i zaposlenje

Programi samozapošljavanja koje svake godine provodi Distrikt postali su jedna pozitivna praksa koja u kontinuitetu daje rezultate u smislu financijske potpore građanima Distrikta koji se odluče postati poduzetnici. Analizirani su programi koji se realiziraju po sustavu samozapošljavanja i potrebno ih je poboljšati u idućem razdoblju tako da u potpunosti budu

funkcionalni građanima. Na prvom mjestu u fokus programa za prvo zaposlenje potrebno je staviti mlade ljude koji se odluče preko ovog programa pokrenuti vlastiti posao s naglaskom na zanimanja koja se prema podacima Zavoda za zapošljavanje pokazuju kao deficitarna zanimanja. Pored iznesenog, navedeni program je dostupan u određenom razdoblju godine, određeni broj dana. S tim u svezi, u idućem razdoblju potrebno je omogućiti da navedeni program bude dostupan građanima tijekom cijele kalendarske godine, bez javnog poziva koji će trajati određeno razdoblje. Krajnji cilj je potpuna prilagodba programa samozapošljavanja građanima koji se odluče na ovaj korak.

Također, poslodavce je potrebno ohrabriti da pruže priliku mladim ljudima koji se prvi put zapošljavaju i kreću svoju egzistenciju osigurati vlastitim radom. Navedeni učinak će biti postignut uvođenjem poreznih olakšica tim poslodavcima kroz umanjeње, odnosno ublažavanje opterećenja koje imaju kao poslodavci zapošljavanjem novog radnika.

U svezi s navedenim, potrebno je napraviti i realizirati plan reforme Zavoda za zapošljavanje, kako bi navedena institucija bila što učinkovitija i pravi partner Vladi Brčko distrikta BiH u smanjenju broja nezaposlenih, ali i u adekvatnoj dispoziciji radne snage koja u posljednje vrijeme predstavlja veliki problem svim poslodavcima. Ključno je da Zavod za zapošljavanje više pozornosti posveti analizi i primjeni međunarodnih standarda i politika u oblasti zapošljavanja, prikuplja informacije o ponudi i potražnji domaće i strane radne snage te uz analizu i istraživanje gospodarskih, društvenih i drugih kretanja pomogne Vladi Brčko distrikta BiH u kreiranju učinkovitih politika u ovoj oblasti.

2.3.2. Programi stambene politike

Već godinama na teritoriju Distrikta realizira se program subvencija kamata za kupovinu prve nekretnine koji se pokazao kao jako učinkovit u ublažavanju financijskog opterećenja mladih ljudi koji prvi put kupuju nekretninu. U idućem razdoblju, zbog povećanja kamatnih stopa, rasta cijena nekretnina i ostalih pratećih troškova, potrebno je uvećati udio subvencioniranja kamatne stope koju subvencionira Distrikt, kako bi veći iznos sredstava bio vraćen građanima koji sudjeluju u ovom programu.

Pored poboljšanja postojeće pozitivne prakse, potrebno je uvođenje sasvim novog programa stambene politike koji će imati za cilj refundaciju sredstava mladim ljudima, koja su platili na ime poreza na dodanu vrijednost prilikom kupovine svoje prve nekretnine. Kroz navedeni program, uz adekvatno određene uvjete, Distrikt bi se obvezao da u određenom razdoblju u potpunosti izvrši povrat poreza na dodanu vrijednost koji predstavlja poveliku stavku prilikom kupovine nekretnine.

Selo kao područje, u smislu stambene politike, ne smije biti zanemareno. S tim u svezi, potrebno je raditi na pripremanju registra seoskih kućanstava koja su u vlasništvu Distrikta, kako bi ona, po znatno povoljnijim uvjetima, bila ponuđena mladim ljudima koji žele svoje stambeno pitanje riješiti u ruralnim dijelovima Distrikta. Usporedo s prethodno navedenim programom potreban je poseban program za mlade ljude koji su odlučili postati vlasnici zemljišta u ruralnim područjima s namjerom stanovanja u istima, u smislu refundacije određenog dijela kupoprodajne cijene zemljišta i oslobođanja od plaćanja svih obveza prema Distriktu koje se odnose na pribavljanje građevinskih i svih drugih dozvola potrebnih za izgradnju prostora za stanovanje u ruralnim područjima Distrikta.

3. OBRAZOVANJE, KULTURA I ŠPORT

Sustav obrazovanja je osnova svakog društva i ključni indikator smjera u kojem će se zajednica razvijati, određujući što se može očekivati od društva u bližoj i daljnjoj budućnosti. Uvažavajući značaj obrazovanja, globalne trendove, tržište rada i samostalnost koju Distrikt uživa, potrebno je definirati ciljeve i mjere koje je potrebno provesti u idućem razdoblju. Cilj je prilagoditi obrazovni sustav potrebama Distrikta, ali i izazovima modernog svijeta.

Uz obrazovanje, šport zauzima bitno mjesto u razvitku društva, donoseći brojne koristi svim kategorijama stanovništva. Trenutačno stanje športske infrastrukture i potpore športskim programima nije zadovoljavajuće, zbog čega je potrebno uložiti dodatne napore s ciljem promicanja športske aktivnosti u Distriktu, čineći ih dostupnijim i kvalitetnijim za sve građane.

3.1. Ulaganje u obrazovnu infrastrukturu

Ulaganje u djecu i omladinu, pored financijskog ulaganja, uvođenja novog sustava obrazovanja, mora biti popraćeno i adekvatnom infrastrukturom, u smislu osiguravanja adekvatnih uvjeta učenicima za učenje i napredovanje. Iz navedenog razloga potrebno je poduzeti daljnje korake radi izgradnje nove zgrade gimnazije, proširenja kapaciteta gradskih osnovnih škola, ali i drugih škola u kojima su nedovoljne postojeće prostorije u kojima se odvija nastava.

Izgradnjom aneksa Prve osnovne škole i Četvrtе osnovne škole s dvoranom, stvorio bi se dodatan kapacitet za pohađanje navedenih škola, stvorili adekvatniji uvjeti za odvijanje obrazovnih procesa, a ujedno rasteretio objekt u kome se odvijaju obrazovni procesi Gimnazije, budući da je dio učenika Prve osnovne škole upućen u prostorije gimnazije, što je neadekvatno rješenje.

Pored toga, a vodeći se činjenicom da obrazovanje mora pratiti društvene i tehnološke tokove, uz poboljšanje školskih planova i programa koji moraju ići u korak s razvojem znanosti i tehnologije, potrebno je i modernizirati školske objekte, učionice i kabinete, opremiti ih adekvatnom školskom opremom kako bi učenici imali optimalne uvjete za učenje i širenje znanja iz oblasti koje takvu infrastrukturu zahtijevaju i bili što konkurentnija radna snaga.

Odgovarajuća obrazovna infrastruktura, također podrazumijeva i reorganizaciju mreže škola koje postoje na teritoriju Distrikta. Dakle, potrebno je izvršiti sveobuhvatnu analizu kapaciteta škola osnovnog obrazovanja te sukladno novim zakonskim rješenjima Zakona o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama Brčko distrikta BiH, nastaviti i ubrzati aktivnosti na formiranju škola kao javnih ustanova s adekvatnim kapacitetom vodeći računima o pedagoškim standardima i normativima koji to uređuju, a sve s jednim ciljem – kvalitetnije obrazovanje.

3.2. Uvođenje male mature

Analiza stanja u obrazovnom sustavu u osnovnim školama, kako na teritoriju Distrikta, entiteta, tako i u susjednim državama, pokazuje da u određenoj mjeri zbog subjektivnog ocjenjivanja učenika osnovnih škola i pogrešne percepcije prilikom upisivanja srednjih škola, nastaju uzročno-posljedični problemi u tim okolnostima. Stoga, potrebno je poduzeti aktivnosti na izmjeni Zakona obrazovanju u osnovnim i srednjim školama Brčko distrikta BiH radi uvođenja male mature i prijamnog ispita za upis u srednje škole. Mala matura predstavlja vid preispitivanja znanja koje su učenici osnovnih škola stekli i preko nje stvara se adekvatnija slika o usvojenom znanju tijekom školovanja. Izmjenama Zakona predvidjeli bi uvođenje male mature u pisanoj formi nakon devetog razreda, a programom male mature odredili bi nastavne predmete iz kojih bi učenici rješavali testove i čiji rezultat bi bio bodovan prilikom upisa u srednju školu.

Na navedeni način bi, pored predstave o znanju koje učenici osnovnih škola imaju nakon završetka osnovnog obrazovanja, imali i bolju predodžbu o načinu prenošenja znanja s učitelja i nastavnika na učenike radi poboljšanja obrazovnog sustava i otklanjanja eventualnih propusta koji se događaju u obrazovnom sustavu.

3.3. Visoko obrazovanje

Politika u oblasti visokog obrazovanja u Distriktu treba biti usmjerena na stvaranje sustava obrazovanja koji će biti kvalitetan, dostupan svima i u potpunosti usklađen s potrebama modernog tržišta rada. U idućem četverogodišnjem razdoblju potrebno se fokusirati na poboljšanje kvalitete obrazovanja kroz implementaciju međunarodnih standarda i kriterija za osiguranje kvalitete, poticanje stalne akreditacije i reakreditacije visokoškolskih ustanova i programa, kao i ulaganje u stručno usavršavanje nastavnog kadra preko poduka, razmjene iskustava i sudjelovanja u međunarodnim projektima.

Inzistiranje na razvoju studijskih programa koji odgovaraju aktualnim i budućim potrebama tržišta rada, osobito u oblastima tehnologije, inženjeringa i zelene ekonomije, bit će ključni cilj. Posebnu pozornost treba posvetiti potpori studentima kroz povećanje broja stipendija, subvencija i finansijske pomoći kako bi obrazovanje bilo pristupačnije, kao i na poticanju zapošljavanja svršenih studenata preko programa vježbeništva i poduzetničkih inkubatora.

Potrebno je raditi na internacionalizaciji obrazovanja, poticanjem suradnje s inozemnim sveučilištima i omogućavanjem međunarodne mobilnosti studenata i nastavnog kadra, uz razvoj studijskih programa na stranim jezicima kako bismo privukli inozemne studente.

Poseban naglasak treba staviti na potporu istraživanju i inovacijama, osiguravajući proračunska sredstva i potpore za znanstveno-istraživačke projekte i podržavajući suradnju visokoškolskih ustanova s industrijom u oblasti istraživanja i razvitka. Potrebno je promovirati inkluzivnost kroz razvitak programa za cjeloživotno učenje, kako bi obrazovanje bilo dostupno široj populaciji te osigurati jednake mogućnosti za obrazovanje bez obzira na socijalni status ili pripadnost ranjivim skupinama.

U konačnici potrebno je uspostavljanje mehanizma za praćenje zapošljavanja mladih ljudi završenih studija i evaluacija rezultata obrazovnih politika, uz redovito ažuriranje strategije visokog obrazovanja na temelju analize podataka i povratnih informacija svih relevantnih aktera. Kroz ove aktivnosti, potrebno je raditi na stvaranju modernog, konkurentnog i inkluzivnog sustava visokog obrazovanja koji će biti ključni pokretač ekonomskog i društvenog razvitka Distrikta.

3.4. Dualno obrazovanje

U obrazovnom sustavu Distrikta učinjeni su određeni koraci kako bi on bio poboljšán, ali društveni i gospodarski tokovi koji se događaju brže nego ikada zahtijevaju i ubrzanu prilagodbu obrazovnog sustava realnim tržišnim potrebama, stvaranjem obrazovnije radne snage, a samim tim i podizanje konkurentnosti i gospodarskog razvitka. Zbog navedenog razloga potrebno je obrazovni sustav, sukladno pedagoškim standardima, svesti u praktične okvire koji će biti središte obrazovne politike i jamstvo stvaranja adekvatne radne snage. S tim u svezi, prvi korak prema realizaciji navedenog cilja je usvajanje zakona o dualnom obrazovanju Brčko distrikta BiH čiji će osnovni cilj biti oblikovanje dijela nastavnog plana i programa o praktičnoj poduci, koji omogućuje profesionalni razvoj budućih radnika u smislu stvaranja vještina, kompetencija i znanja kod učenika, koji odgovaraju potrebama tržišta rada. Prilikom pripreme navedenog zakona posebnu pozornost treba posvetiti partnerstvu između

škole i poslodavca, zadovoljavanju potreba poslodavaca kao i tržišta rada, uspostavljanju sustava provjere kvalitete dualnog obrazovanja i ostalim segmentima, kako bi postavljeni cilj bio ostvaren u potpunosti.

Izmjena zakonodavnog okvira bit će popraćena adekvatnom promocijom dualnog obrazovanja i svih njegovih beneficija te ukoliko ono bude pravilno provedeno, učenici će steći preduvjete za brže zaposlenje nakon završene srednje škole, unaprijedit će svoje kompetencije, a uskladit će i svoje sklonosti sa sustavom obrazovanja i potrebama tržišta rada. Kao krajnji rezultat kome se teži je smanjenje stope nezaposlenosti, povećanje konkurentnost tuzemnog gospodarstva i ekonomskog rasta, a uzročno-posljedično i podizanje životnog standarda.

Značajnu ulogu u promjeni stanja u obrazovanju mora preuzeti i Pedagoška institucija Brčko distrikta BiH kojoj se kroz realizaciju mjera koje su sastavni dio ove Opće politike, ali i svih budućih koraka koje je potrebno poduzeti radi poboljšanja stanja u obrazovanju, mora dati više na značaju. Potrebno je da Pedagoška institucija Brčko distrikta BiH, u ojačanom kapacitetu, preuzme značajniju ulogu prilikom praćenja stručno-pedagoškog nadzora, savjetodavno-instruktivnog rada s obrazovnim osobljem, ali i prilikom izrade prijedloga nastavnih planova i programa i pedagoških standarda i normativa, sve s ciljem poboljšanja obrazovnog sustava i praćenja globalnih tokova u ovoj oblasti.

3.5. Kulturno-zabavni sadržaji

Odjel za gospodarski razvitak, šport i kulturu nadležan je za oblast kulture, ali iskorištenost njegovih kapaciteta, kada su u pitanju kulturni sadržaji u Distriktu, nisu na zadovoljavajućoj razini. Postojanje kulturnih sadržaja u Distriktu ne smije biti vezano samo za određeno razdoblje godine nego da su oni potrebni u kontinuitetu građanima Distrikta. Osnovni cilj u idućem razdoblju bit će veća dostupnost kulturnih sadržaja, kontinuitet i kvaliteta sadržaja koji će biti učestalo dostupni građanima. Analizom posjećenosti događaja ovog karaktera zaključuje se da postoji veliko interesiranje za njih i da je njihovu organizaciju potrebno planski urediti tako da tijekom svake godine postoji određeni broj takvih događaja. Distrikt ima dovoljna sredstva na raspolaganju, ali je potrebno izdvojiti i dodatna sredstva u planiranju ovakvih događaja i stavljanju na raspolaganje vlastitih resursa, u provedbi postupaka javnih nabava i zaključenju okvirnih sporazuma s pružateljima usluga ove vrste, kako bi građani Distrikta, kako mlađe, tako i starije kategorije, mogle tijekom cijele godine uživati u predstavama, izložbama, filmskim projekcijama, književnim večerima i drugim kulturnim manifestacijama.

Također, vrlo bitno je pružanje potpore lokalnim umjetnicima i festivalima u smislu uspostavljanja fondova ili posebnih programa za potporu lokalnim umjetnicima i organiziranje redovitih kulturnih događaja, kao što su glazbeni festivali, kazališni festivali i filmske projekcije. Na navedeni način bi se omogućilo i gostovanje umjetnika iz drugih gradova i država, što bi proširilo kulturnu ponudu i povezalo lokalnu scenu sa širim regionalnim i međunarodnim trendovima.

Pored navedenog, mladež je potrebno animirati da u ranom uzrastu razvijaju kreativne hobije i osjećaj za estetiku i kulturno se uzdižu, zbog čega je jako bitan i razvoj omladinskih programa i kreativnih radionica za mladež, kao što su fotografija, slikarstvo, glazba, ples i gluma. Na ovaj način poticao bi se razvoj kreativnog potencijala mladih ljudi u Distriktu i omogućilo im se da sudjeluju u lokalnoj kulturnoj sceni.

3.6. Veća i strateška ulaganja u šport i športsku infrastrukturu

Iako se Distrikt može pohvaliti značajnim rezultatima u športu, očito je da potpora Distrikta sportašima nedostaje u potrebnom kapacitetu kako bi se šport zaista postavio na ljestvicu društvenih vrijednosti kojoj i pripada. Analizom stanja u športu može se zaključiti da najveći problem u financiranju športa zapravo predstavljaju predefimirani postupci dodjele sredstava športskim klubovima i sportašima. Koncem mandata su, sukladno mogućnostima, poduzeti određeni koraci preko kojih se žele uspostaviti novi temelji sustava financiranja športa i športskih klubova isključivo zasnovan na kriteriju postignutog rezultata.

Izrada novog zakona o športu u Brčko distriktu BiH, kao i pratećih podzakonskih akata kojima će biti pojednostavljeno financiranje športskih klubova i sportaša, u prvi plan stavljeni rezultati, na najmanju moguću razinu svela bi se birokracija i subjektivni kriteriji prilikom dodjele sredstava, kao i dano više prostora športskim klubovima i sportašima pojedincima, radi promocije športa i poboljšanja uvjeta bavljenja športom na teritoriju Distrikta, bit će prvi korak prema poboljšanju stanja u športu u Distriktu. Naredni korak je svakako adekvatno financiranje i u tom smislu potrebno je posebnu pozornost posvetiti športskim klubovima i financiranju njihovih redovitih troškova koje imaju radi sudjelovanja na redovitim natjecanjima i podizanju omladinskih kategorija. Potrebno je inzistirati na prekidanju prakse dodjele sredstava preko projekata od javnog interesa, odnosno umanjenju sredstava koja se dodjeljuju po toj osnovi, i inzistirati na dodjeli sredstava klubovima u razdoblju godine kada su im ta sredstva najpotrebnija i za realne troškove koje imaju. Pored financijske potpore Distrikt će pružati i druge vidove potpore koje športski klubovi iskažu kao potrebu, u vidu osiguravanja edukacija trenera u svim športovima i angažiranja ljudi koji su kompetentni za šport, održavanja športskih terena i slično.

Poseban naglasak treba staviti na športske klubove koji imaju i razvijaju mlade ekipe. Ova kategorija klubova mora imati poseban tretman u odnosu na ostale športske klubove budući da je riječ o klubovima koji rade s mladim ljudima, u njih ulažu, animiraju ih i okreću prema pravim društvenim vrijednostima, a uzročno-posljedično imaju velike izdatke zbog toga.

Nadalje, iako je priča o izgradnji športskih terena poprimila negativne konotacije na teritoriju Distrikta, zbog prethodno lošeg razdoblja u organizaciji ove oblasti koji je rezultat isključivo loših birokratskih poteza administracije, u smislu preispitivanja potrebe za postojanjem športskih terena, u idućem razdoblju potrebno je ustrajati na inicijativama koje se odnose na ulaganje u športsku infrastrukturu. To svakako podrazumijeva završetak izgradnje gradskog stadiona, izgradnju multifunkcionalne gradske dvorane sa zatvorenim bazenima koju bi koristili svi športski klubovi i građani Distrikta, ali i izgradnje manje zahtjevnih športskih terena u gradskim područjima u kojima za to postoji potreba. Bez adekvatne infrastrukture iracionalno je ulagati u športske klubove.

4. UBRZANI GOSPODARSKI RAZVITAK

Globalni trendovi se stalno mijenjaju – regije koje su nekada bile sinonim za stabilnost sada prolaze kroz promjene, dok pojedina područja koja su smatrana nestabilnima postaju privlačna za ulaganja. Balkan, a posebno Bosna i Hercegovina, dio su tih tokova s pozitivnim trendovima investiranja koje trebamo iskoristiti kako bismo postigli krajnji cilj – poboljšanje životnog standarda građana.

Gospodarski razvitak čini osnovu za poboljšanje životnog standarda u svakoj zajednici. Da bi se ostvario željeni učinak, potrebno je poduzeti niz koraka, od stvaranja uvjeta za ekonomski rast do konkretnih mjera s ciljem gospodarskog razvitka. U ovoj oblasti definirani su ključni ciljevi i mjere koje je potrebno implementirati s jednim jasnim ishodom na umu: ubrzan i održiv gospodarski razvitak koji vodi k boljem životu za sve stanovnike Distrikta.

4.1. Borba protiv korupcije

Kao jedan od ključnih čimbenika za ubrzan gospodarski razvitak jeste i suzbijanje korupcije, odnosno njezino svođenje na najmanju moguću mjeru. Borba protiv korupcije mora biti sveobuhvatna i nedovoljno je djelovanje samo kroz pojedine instrumente. S tim u svezi, veliki broj mjera iz ove Opće politike dugoročno će doprinijeti suzbijanju korupcije, počevši od informatizacije javne uprave i zdravstva, donošenja novih zakona i podzakonskih akata koji će sa sobom uvesti nove objektivne metode zapošljavanja u javnoj upravi i institucijama.

Kao jedan od bitnih propisa na kojima ćemo inzistirati, a čija primjena će u velikoj mjeri doprinijeti suzbijanju korupcije je zakon o utvrđivanju podrijetla imovine nositelja javnih ovlasti. Navedenim zakonom bila bi definirana načela i nadležnosti u provedbi zakona, obveza koju imovinu su imenovane osobe dužne prijaviti prilikom preuzimanja dužnosti, obveza njezinog godišnjeg prijavljivanja, obveza prijavljivanja poslije završetka dužnosti ili razrješenja, kao i adekvatne sankcije u slučaju kršenja ovog zakona, odnosno neprijavljivanja imovine, nemogućnosti dokazivanja podrijetla iste, kao i njezine nerazmjerne vrijednosti u odnosu na primanja nositelja javne dužnosti.

Usvajanjem Zakona o sprječavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH učinjen je određeni pomak kada je riječ o onemogućavanju zlouporabe javnih dužnosti radi ostvarivanja osobnih interesa. Međutim, primjenom navedenog Zakona uočene su određene pravne praznine i nedorečenosti koje sprječavaju da njegova svrha bude u praksi ostvarena u punom kapacitetu, zbog čega je potrebno u idućem razdoblju, pristupiti izmjenama i dopunama navedenog Zakona i onemogućiti upliv bilo kakvog privatnog interesa u obnašanje javnih dužnosti.

4.2. Digitalizacija i učinkovitost javne uprave

Digitalizacija i informatizacija javne uprave preduvjet su za podizanje razine učinkovitosti javne uprave. U idućem razdoblju inzistirat će se na uspostavljanju učinkovitije i brže korespondencije između tijela javne uprave, radi bržeg i učinkovitijeg donošenja odluka, realizacije proračuna i programa rada institucija Distrikta, a što će u konačnici rezultirati smanjenjem birokracije, ubrzavanjem pružanja usluga građanima, ali i svim drugim gospodarskim subjektima koji su u okviru svog poslovanja oslonjeni na rad upravnih tijela. Cilj je preuzeti pozitivne prakse iz entiteta i susjednih država, a koje se odnose na elektroničku registraciju, podnošenje zahtjeva, preuzimanje zahtijevanih akata, vođenje elektroničkih dnevnika za učenike i prateće opcije koje su sastavni dio postojećih softvera (e-beba, e-dnevnik, e-zdravstvena iskaznica, elektroničko podnošenje zahtjeva za poticaje u poljoprivredi i gospodarstvu i slično). Za postizanje zacrtanih rezultata nije potrebno puno, tako da je potrebno

inzistirati na potpunoj primjeni postojećeg Zakona o elektroničkom potpisu Brčko distrikta BiH, uz eventualne izmjene i dopune istog i drugih zakona i podzakonskih akata radi njihove primjene u punom kapacitetu, kao i na potpunoj provedbi Deklaracije o promicanju informatizacije Distrikta, koju je usvojila Skupština. Pored navedenog, potrebno je nabaviti adekvatne softverske infrastrukture i uvezati postojeće sustave i na taj način stvoriti sve preduvjete za potpunu informatizaciju javne uprave.

4.3. Racionalnije upravljanje ljudskim resursima

Broj zaposlenih u tijelima javne uprave, ali i svim subjektima koji se financiraju iz proračuna Distrikta predstavlja preveliko opterećenje na proračun, ali i dodatno doprinosi neučinkovitosti i tromosti državnog aparata. Zbog navedenog, u idućem razdoblju potrebno je izvršiti reviziju zapošljavanja i angažiranja u javnoj upravi i svim subjektima koji se financiraju iz proračuna Distrikta s ciljem smanjenja i racionalizacije rashoda po toj osnovi i preusmjeravanje viška sredstava na kapitalne projekte i realni sektor.

Radi postizanja navedenog cilja potrebno je izmijeniti sve propise kojima se definira zapošljavanje, kao i donošenje odgovarajućih podzakonskih akata, sve s ciljem ograničavanja novog zapošljavanja izuzev u opravdanim slučajevima, uspostavljanja što objektivnijih kriterija za zapošljavanje, smanjenja broja zaposlenih kroz dobrovoljni odlazak iz administracije uz otpremnine, a ugovore o obavljanju posebnih poslova i ugovore o djelu staviti u racionalne okvire i koristiti ih samo u nužnim i nepredviđenim situacijama.

Također, potrebno je izvršiti i sveobuhvatnu analizu organizacijskih planova i sistematizacija radnih mjesta kako bi se, uz poštovanje načela jednakosti, odredili adekvatni platni razredi za svako radno mjesto, a u ovisnosti od složenosti radnog mjesta i kompleksnosti opisa poslova koji ga prate. S obzirom na kompleksnost ove procedure, a u svrhu izbjegavanja subjektivnog postupanja prilikom određivanja platnih razreda, realizaciju navedenog cilja potrebno je provesti kroz angažiranje neovisne konzultantske kuće, koja će u potpunosti objektivno izvršiti potrebnu evaluaciju.

4.4. Donošenje novog prostornog plana i regulacijskih planova

Prostorni plan je osnovni dokument prostornog uređenja svake jedinice lokalne samouprave. Određuje usmjerenje za razvoj djelatnosti i namjenu površina te uvjete za održivi i uravnoteženi razvitak na području grada. Aktualni prostorni plan za teritorij Distrikta istekao je 2017. godine, i nužno je donijeti novi prostorni plan za Distrikt koji će biti osnova razvitka Distrikta u svakom pogledu. Potrebno je zadržati sva adekvatna rješenja iz postojećeg prostornog plana, osobito kada je riječ o industrijskim zonama koje on predviđa, ali i poboljšati ga s nizom segmenata koji će biti preduvjet da za daljnji gospodarski, stambeni, ekološki i svaki drugi razvitak grada. Vezano za donošenje novog prostornog plana, potrebno je inzistirati na donošenju regulacijskih planova radi stvaranja preduvjeta za realizaciju svih projekata koji će biti u interesu građana Distrikta.

4.5. Gradnja poslovnih zona

Pozitivni primjeri iz okruženja su poticaj da se ubrzano poduzmu odgovarajući koraci radi izgradnje poslovnih zona čiji će dijelovi, bez strogo formalnih procedura, biti ustupljeni na korištenje svim gospodarskim subjektima koji odluče svoje poslovanje započeti ili nastaviti na području Distrikta.

Polazeći od te namjere potrebno je iskoristiti činjenicu da je u Distriktu prostornim planom definirano više industrijskih zona, gdje u nekima postoje i objekti te inzistirati na nastavku izrade regulacijskih planova za sve ostale planirane industrijske zone kako bi iste što prije bile

stavljene u funkciju i na raspolaganje gospodarskim subjektima. Radi ubrzane realizacije zacrtanih ciljeva u proceduri je donošenje zakona o poduzetničkoj infrastrukturi u Distriktu, a neki od idućih koraka su i izdvajanje potrebnih novčanih sredstava i angažiranje izvođača radi izgradnje infrastrukture potrebne za uporabu industrijskih zona. Cilj je da Distrikt ima u potpunosti uređene industrijske zone, sa svom potrebnom i funkcionalnom infrastrukturom (elektroenergetskom, vodovodnom, kanalizacijskom) koja potencijalnim investitorima odmah može biti stavljena na raspolaganje. Također, potrebno je odmah pristupiti poboljšanju infrastrukture u postojećim poslovnim zonama i gospodarskim subjektima koji već obavljaju svoje poslovne aktivnosti na teritoriju Distrikta, pružiti svu nužnu potporu radi stvaranja boljih preduvjeta za poboljšanje njihovog poslovanja. Nesporna je činjenica da gospodarstvenicima vrijeme znači novac, tako da će se navedenim postupanjem gospodarstvenicima koji žele investirati u Distrikt, ili proširiti svoje poslovanje, u potpunosti ubrzati realizaciju njihovih namjera.

4.6. Rasterećenje gospodarstva kroz poreznu politiku

Distrikt nije izoliran od države i entiteta i u mnogome ovisi od porezne politike i ekonomskih kretanja na tim razinama te politike mirovinsko-invalidskog osiguranja, minimalnih plaća i ostalih čimbenika koji utječu na kreiranje porezne slike i na području Distrikta. Isto tako, opće je poznata razina samostalnosti Distrikta u smislu poreznog sustava te samim tim i kapaciteta koji ima radi poboljšanja ekonomske situacije. Smanjenje poreznog opterećenja za gospodarske subjekte koji posluju na teritoriju Distrikta bit će isključivi fokus u idućem razdoblju. Bez jakog gospodarstva i gospodarskog razvitka nemoguće je planirati povećanje životnog standarda građana. Nerealno je očekivati da bez ikakvih poreznih olakšica i subvencija gospodarski subjekti povećavaju plaće radnicima uz konstantno povećanje troškova i obveza koje imaju. S tim u svezi, potrebno je rasteretiti gospodarske subjekte poreznim obvezama koje su u nadležnosti Distrikta, između ostalih i obveza koje se odnose na zdravstveno osiguranje radnika te isto iskoristiti kao alat preko koga će se rasteretiti gospodarski subjekti, odnosno u određenom dijelu i za određene kategorije radnika, osloboditi ih od obveze plaćanja po toj osnovi.

Potrebno je raditi na umanjenju porezne osnovice gospodarskim subjektima u još većem od postojećeg postotka oporezive osnovice za iznos izvršenog ulaganja u zemljište, građevinske objekte, postrojenja i opremu, namještaj i transportna sredstva za obavljanje vlastite djelatnosti na teritoriju Distrikta i izmjenama zakonodavnog okvira proširiti propisane situacije zbog kojih se može koristiti ova porezna olakšica.

Porezna politika mora biti usmjerena na poticanje podizanja krajnje potrošnje kao i prihoda Distrikta koji će se ostvariti kroz mjere Vlade čiji će ciljevi biti stimuliranje potrošnje, povećanje investicija kao i poboljšanje poslovnog okruženja. U Općoj politici je već sadržan veliki broj mjera kojima se namjerava podići krajnja potrošnja i prihodi, a ogledaju se u povećanju socijalnih davanja, poreznim olakšicama, raznim subvencijama, poticajnim mjerama, povoljnijim uvjetima za investiranje u Distrikt, poticanje izvoza i slično.

4.7. Pravednija raspodjela izravnih poreza

U svezi s ranije navedenim ciljem i mjerama koje je potrebno ostvariti u idućem razdoblju, potrebno je izvršiti reviziju sustava oporezivanja u određenim oblastima kako bi se omogućio dodatni prihod po osnovi izravnih poreza te ih pravednije raspodijeliti, odnosno preusmjeriti gdje je to potrebno, a to je gospodarstvo i realni sektor koji su pokretači svake ekonomije.

Ponajprije potrebno je uspostaviti pravedniji sustav oporezivanja građana kada je riječ o vlasništvu nad nekretninama. Trenutačno normativni okvir ne poznaje nikakve razlike kod

poreznih obveznika i na jednak način oporezuje sve, odnosno ne postoji mogućnost umanjenja porezne osnovice u ovisnosti od veličine nekretnine i broja članova kućanstva koji žive u njoj, nego se oporezivanje zasniva isključivo na vrijednosti nekretnine. Izmjenama normativnog okvira na jednostavan način će se uspostaviti dosta pravedniji sustav oporezivanja nekretnine u smislu uvođenja umanjenja porezne osnovice koja je utvrđena u ovisnosti od broja članova kućanstva te na taj način napraviti jasnu razliku između osnovnih potreba građana Distrikta i nekretnina koje imaju karakter luksuza. Navedeno normativno rješenje je socijalno najpravednije, a omogućilo bi stvaranje pozitivne implikacije na proračun Distrikta, koja bi bila korištena u svrhu rasterećenja gospodarskih subjekata.

U Distriktu ne postoji obveza plaćanja poreza na prijenos nekretnine, za razliku od entiteta. Uvođenjem obveze plaćanja navedenog poreza, uz adekvatne iznimke kojim bi se zaštitili građani koji se ne bave preprodajom nekretnine, koji reinvestiraju kupoprodajnu cijenu radi kupovine druge nekretnine, kojima je nekretnina darovana i druge adekvatne iznimke, stekao bi se dodatni prihod u proračun Distrikta koji bi, uz planiranu financijsku disciplinu, omogućio dodatne subvencije gospodarskim subjektima i povećanje zarade radnicima.

4.8. Revizija i poboljšanje poticajne politike

Kroz već spomenutu izmjenu zakonodavnog okvira i adekvatniji program poticaja u gospodarstvu koje provodi Odjel za gospodarski razvitak, šport i kulturu Vlade Brčko distrikta BiH, u koji će, pored postojećih, implementirati i sve druge mjere koje su u nadležnosti Distrikta, pružit će se još veća potpora gospodarskim subjektima, olakšati im poslovanje, pomoći im da budu konkurentniji na tržištu, ali i omogućiti veće prihode njihovim zaposlenicima.

Potrebno je izvršiti reviziju sustava poticaja koji se iz godine u godinu realiziraju na teritoriju Distrikta, utvrditi stvarne učinke koji se njima postižu, i na temelju utvrđenih rezultata nove programe za poticaje prilagoditi učincima koje želimo postići u budućnosti, ponajprije povećanje izvozno orijentirane proizvodnje. Također, vrlo je bitno napomenuti i činjenicu da je člankom 9 Zakona o poticaju u gospodarstvo Brčko distrikta BiH propisano da Distrikt može stimulirati pravne osobe za nove investicije sukladno programu koji usvoji Vlada Brčko distrikta BiH za svaku godinu, a maksimalan iznos sredstava za stimuliranje ne može biti veći od 1 % (jedan posto) od ukupnog iznosa proračuna tekuće godine. Navedena poticajna mjera u praksi nikad nije korištena, iako navedeni članak omogućuje izdavanje velikog iznosa proračunskih sredstava koja bi bila korištena za poticanje gospodarstva, zbog čega je potrebno da navedena mjera poticajne politike bude korištena na adekvatan način, a uz prethodne konzultacije s predstavnicima poreznih tijela i relevantnim predstavnicima gospodarskih subjekata.

4.9. IT sektor

Tehnološki napredak je preduvjet za razvitak svake industrije i gospodarstva. Na teritoriju Distrikta potrebno je obratiti veću pozornost na IT sektor i dodatno ga stimulirati i iskoristiti potencijale koje sa sobom nosi. Novitet koji do sada nije postojao na području Distrikta bit će poseban set poticajnih mjera i posebni programi poticaja koji će se odnositi na gospodarske subjekte koji se bave ovom djelatnošću.

Pored poticajnih mjera koje će posebno biti pripremljene za IT sektor potrebno je urediti oblast koja se odnosi na takozvane freelancere. Riječ je o oblasti koja je u posljednje vrijeme sve popularnija, osobito kada je Balkan u pitanju, zbog niskih troškova života u odnosu na ostale države Europe. Potrebno je iskoristiti samostalnu zakonodavnu vlast koju ima na raspolaganju i ovu oblast postupno urediti s obzirom na sve veći broj ljudi koji svoju životnu egzistenciju

osiguravaju upravo na ovaj način. Potrebno je da Distrikt i normativno prepozna potencijal freelancera i u velikoj mjeri olakša njihovo poslovanje, odnosno da istima kroz izmjenu Zakona o radu Brčko distrikta BiH omogući legalno pružanje njihovih usluga bilo kome u zemlji ili svijetu bez obveze osnivanja poduzeća i financijskog opterećenja koje poduzeće sa sobom nosi. S druge strane, izmjenama Zakona o porezu na dohodak Brčko distrikta BiH treba definirati obvezu plaćanja poreza na dohodak ovim kategorijama prema progresivnim stopama koje bi ovisile od njihovog godišnjeg prihoda i na takav način u potpunosti zaokružili ovu priču u smislu legalizacije usluga kojima se navedena kategorija bavi, ali i prikupljanja poreza po toj osnovi.

4.10. Uređenje i razvitak turizma

Potencijali Distrikta u oblasti turizma ne izdvajaju se u odnosu na ostala područja Bosne i Hercegovine. Preduvjet razvitka turizma je uspostavljanje adekvatnog zakonodavnog okvira koji će biti osnova za uređenje ove oblasti, njezin razvitak i daljnju promociju. Potrebno je donijeti novi zakon o turističkoj djelatnosti Brčko distrikta BiH koji će biti osnova za uvođenje niza novih razvojnih mjera u oblasti turizma, a osobito one koje se odnose na subvencioniranje ove grane gospodarstva i stimulaciju svih gospodarskih subjekata koji se odluče baviti ovom djelatnošću. Pored navedenog, potrebno je i izraditi niz podzakonskih akata u ovoj oblasti kako bi se status hotela uredio, uredila njihova kategorizacija i opseg usluga koje pružaju.

U smislu uvođenja financijske discipline, povećanja prihoda Distrikta i njihovog raspoređivanja u realni sektor, potrebno je urediti pružanje usluga smještaja „stan na dan“. Navedena oblast, kao i drugi niz segmenata bit će uređena izradom novog zakona o ugostiteljstvu Brčko distrikta BiH. Veliki broj fizičkih osoba na navedeni način pruža usluge smještaja, stoga, neprihvatljivo je da tako rasprostranjen vid pružanja usluga ne bude uređen. Neuređivanjem navedene oblasti Distrikt ima višestruku štetu jer ne raspolaže urednom evidencijom o broju turista, ne izvršavaju se obveze prema Distriktu kroz plaćanje boravišne pristojbe i poreza, ne postoji jedinstvena evidencija takvih objekata, kao ni fizičkih osoba koje pružaju usluge smještaja i dr. Novim zakonskim rješenjem fizičke osobe koje pružaju usluge smještaja turistima, dužne bi bile te usluge pružati suglasno odredbama zakona o ugostiteljstvu, kao i da, nakon prethodno izvršene obvezne kategorizacije objekta za smještaj, plaćaju sve obveze prema Distriktu.

4.11. Suzbijanje fiktivnih bolovanja

Veliki problem tijela javne uprave, ali i realnog sektora su fiktivna bolovanja. Nerijetko državni službenici koriste mogućnost da otvore bolovanje kako bi izbjegli postupanje po određenim predmetima ili jednostavno se na taj način izuzeli od postupanja po određenim predmetima. Taj problem se sve češće događa i u realnom sektoru, gdje se poslodavci svakodnevno susreću s radnicima koji na vrlo lak način dolaze do bolovanja koja nitko ne kontrolira i na taj način prave višestruku štetu poslodavcu. Pravilnikom o postupku utvrđivanja privremene spriječenosti za rad bi u potpunosti bio riješen ovaj problem te bi navedeno normativno rješenje u velikoj mjeri pomoglo poslodavcima, osobito u realnom sektoru, da održe kontinuitet svog poslovanja i da svoje resurse ne troše na zapošljavanje i podučavanje novih radnika kako bi istima zamijenili radnike koji pravo na bolovanje zlorabe.

4.12. Produktivnija i tehnološki naprednija poljoprivredna proizvodnja

Tehnologija je ključ napretka u svakoj oblasti, pa tako je slučaj i s poljoprivredom. Distrikt, kao i većina Bosne i Hercegovine obiluje zemljom pogodnom za razne poljoprivredne kulture, ali za stvaranje konkurentnijih gospodarskih subjekata koji se bave poljoprivredom, povećanje izvoza i smanjenje cijene hrane, potrebno je maksimalno optimizirati poljoprivrednu proizvodnju i učiniti je produktivnijom, a to je jedino moguće kroz tehnološki napredniju poljoprivrednu proizvodnju.

Iz navedenog razloga potrebno je utvrditi ciljeve koji će, preko mjera koje su implementirane u Općoj politici, u idućem razdoblju biti ostvareni, a to su povećanje prinosa po hektaru uz manje radne snage, optimizaciju resursa i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda iz Distrikta na međunarodnom tržištu.

Radi postizanja spomenutih ciljeva potrebno je već u idućoj godini uvesti nove programe subvencija za poljoprivredne proizvođače koji u svoje poslovanje uvode moderne tehnologije u smislu podržavanja poljoprivrednika kroz subvencije za kupovinu mehanizacije, preciznu poljoprivredu i automatske sustave za navodnjavanje. Potrebno je raditi na organiziranju radionica i poduka o najnovijim metodama poljoprivredne proizvodnje, kao što su hidroponika, aeroponika i održive poljoprivredne prakse i povezivanju s fakultetima i institutima radi poboljšanja kvalitete sjemena, otpornosti biljaka na bolesti i poboljšanja prinosa kroz znanstveno istraživanje.

Uvođenje poticaja za poljoprivrednike koji prelaze na održivu i organsku poljoprivredu, čime se smanjuje uporaba kemikalija i onečišćenje bit će jedan od dijelova programa subvencioniranja poljoprivrednika.

Potrebno je ažurirati registar raspoloživog poljoprivrednog zemljišta koje je vlasništvo Distrikta i pokrenuti kampanju njegovog davanja u zakup svim poljoprivrednicima, na korektan i pravedan način, kako bi površine neobrađenog poljoprivrednog zemljišta koje je u vlasništvu Distrikta, bile svedene na minimum.

4.13. Investicije u javni i realni sektor (kapitalni projekti)

Gospodarskog razvitka nema bez investicija, investicija nema bez prethodno uspostavljenih adekvatnih preduvjeta za investiranje, koji su sastavni dio Opće politike i koji su određeni kao prioritet rada u idućem razdoblju. Adekvatnom poreznom politikom, kroz porezne olakšice koje će biti uvedene gospodarskim subjektima koji posluju na teritoriju Distrikta, unaprijed osiguranom infrastrukturu u smislu uređenih poslovnih zona i olakšanom procedurom za njihovo korištenje, Distrikt će postati privlačno područje za investiranje.

Pored izravnih ulaganja u Distrikt, koje je u tom pogledu potrebno promovirati, nove investicije je potrebno osigurati i kroz projekte javno-privatnog partnerstva. Zakon o javno-privatnom partnerstvu u Brčko distriktu BiH koji je u primjeni od 2010. godine, 2023. godine je doživio izmjene na temelju kojih su doneseni odgovarajući podzakonski akti, zbog kojih je investiranje preko projekata javno-privatnog partnerstva dosta olakšano. Potrebno je raditi na nastavku realizacije započetih projekata preko javno-privatnog partnerstva, kao promoviranju ovog vida ulaganja za sve oblasti u kojima postoji zajednički interes za ulaganje.

Trenutačni način planiranja, a samim tim i realizacije investicija, kada je u pitanju javni sektor, neadekvatan je. U proračunu Distrikta nalazi se veliki broj kapitalnih projekata u odnosu na koje se etapno osiguravaju sredstva, za koje nerijetko nije potpuna ni dokumentacija da bi se pristupilo njihovoj realizaciji, što je praksa koju treba zaustaviti. Cilj je ukupnjavanje kapitalnih projekata i planiranje manjeg broja projekata od većeg značaja za sve građane Distrikta. Jedino takvim pristupom omogućit će se brža realizacija velikih kapitalnih projekata koje je potrebno realizirati. Pored niza kapitalnih projekata koji su sastavni dio ove Opće politike, a odnose se na njezine različite oblasti, potrebno je realizirati niz drugih kapitalnih projekata koji će podići kvalitetu života građana, ali i koji će im olakšati i uljepšati svakodnevni život. S tim u svezi, poduzet će se potrebni koraci radi realizacije i drugih kapitalnih projekata koji se odnose na uređenje jezera na Ciglanama, izgradnje nastavnog centra Uprave za

neizravno oporezivanje koji će služiti za održavanje poduka i poboljšanje znanja iz različitih oblasti, administrativnog centra kod zgrade CIPS-a, izgradnje zgrade tužiteljstva, ali i nastavka restauracije objekata od kulturno-povijesne i ambijentalne vrijednosti.

Pored navedenog, već su inicirani i poduzeti određeni koraci radi usvajanja zakona o održavanju zgrada Brčko distrikta BiH i u idućem razdoblju se očekuje i usvajanja ovog zakona. U Distriktu u ovom trenutku ne postoji jedinstven zakon koji bi regulirao prava i obveze korisnika u pogledu održavanja zgrada tako da će novi zakon definirati oblast održavanja zgrada u pogledu odgovornosti pojedinačnih etažnih vlasnika, i odgovornih osoba čiji će se status također definirati zakonom, mehanizam kontrole korištenja, financiranja radova na održavanju stambenog fonda i nadzora nad primjenom zakona, sve s ciljem održavanja stanja izgrađenih objekata na zadovoljavajućoj razini.

Osnovni cilj koji je potrebno postići kroz usvajanje navedenog zakona, pored već pobrojanih zakonskih rješenja, omogućavanje je investiranja javnog sektora u zgrade na teritoriju Distrikta i na takav način podizanje kvalitete života građana koji žive u zgradama kojima je potrebno investicijsko ulaganje radi uređenja zgrada, popravaka krovova, uvođenja dizala i slično.

4.14. Osposobljavanje višenamjenske hale za održavanje sajmov

Radi privlačenja investitora potrebno je konstantno raditi na promoviranju investicija u Distrikt i izgradnji adekvatne infrastrukture. Uspostavljanje marketinške kampanje na nacionalnoj i regionalnoj razini koja bi istaknula Distrikt kao sajamski centar za različite gospodarske grane, uz sve normativne i infrastrukturne pogodnosti koje nudi Distrikt, grad bi postavio na mapu sredina u koje je poželjno investirati. S tim u svezi, potrebno je poduzimanje nužnih radnji radi izgradnje ili osposobljavanja postojećeg objekta koji će služiti za održavanje sajmov i raznih oblasti i pravljenje kampanje Distrikta kao sajamskog grada u kome bi bili održavani veliki događaji, sajmovi, konferencije i izložbe. Cilj je da se Distrikt pozicionira kao regionalni centar za sajamsku aktivnost, da privuče veliki broj posjetitelja i izlagača, što bi potaknulo ekonomski razvitak i omogućilo lokalnoj zajednici da ostvari značajne prihode od turizma, usluga i promocije gospodarstva.

4.15. Luka Brčko kao strateški resurs Bosne i Hercegovine

Javno poduzeće Luka Brčko predstavlja jedinu međunarodnu riječnu luku u Bosni i Hercegovini i ključni je strateški resurs za razvitak gospodarstva, trgovine i povezivanja zemlje s međunarodnim tržištima. Kao jedina plovna luka u BiH, Luka Brčko ima iznimnu ulogu u jačanju prometne infrastrukture i poticanju ekonomskog razvitka na regionalnoj i nacionalnoj razini.

U idućem razdoblju potrebno je osigurati adekvatno financiranje i potporu Luki Brčko kroz izmjene relevantnih zakonskih i podzakonskih propisa. Cilj nam je osigurati da Luka, kao jedinstveni plovni kapacitet BiH, dobije zasluženi status strateškog objekta i pristup finansijskim sredstvima iz državnog proračuna, europskih fondova i drugih međunarodnih izvora.

Poseban naglasak potrebno je staviti na nastavak modernizacije lučke infrastrukture i povećanje njezinih kapaciteta kako bi se poboljšala konkurentnost BiH u regiji. Investicije u suvremenu tehnologiju, logistiku i održive ekološke standarde bit će prioriteta, s ciljem da Luka Brčko postane regionalno transportno i logističko središte.

Dodatno, potrebno je jačanje suradnje s entitetskim i državnim institucijama, kako bi se osigurala bolja koordinacija u prometnim i gospodarskim politikama koje podržavaju razvitak Luke Brčko. Također, posebnu pozornost potrebno je posvetiti uključivanju privatnog sektora kroz javno-privatna partnerstva kako bi se maksimalno iskoristili potencijali ovog resursa.

Luka Brčko predstavlja vrata BiH prema europskim i svjetskim tržištima, nužno je jačati njezinu poziciju u okviru paneuropskih prometnih koridora. Kroz strateška ulaganja i poboljšanje pravnog okvira, Luka će postati ključni pokretač gospodarskog rasta i povezanosti BiH sa susjednim državama i širim regijama.

Cilj je stvoriti uvjete u kojima će Luka Brčko ostvariti svoj puni potencijal kao strateška prednost Bosne i Hercegovine te doprinijeti boljoj povezanosti, gospodarskom razvitku i jačanju pozicije zemlje na međunarodnom tržištu.

4.16. Zelena energija

Razvoj zelene energije predstavlja ključni prioritet politike Distrikta u nadolazećim godinama, s ciljem da Brčko, kao i cijela Bosna i Hercegovina, zauzme čvrstu poziciju u globalnoj tranziciji prema održivim izvorima energije. S obzirom na bogate prirodne resurse, potencijal za razvitak obnovljivih izvora energije poput solarne predstavlja ogromnu priliku za dugoročni ekonomski rast i zaštitu okoliša u ovom specifičnom području.

Glavni cilj Distrikta bit će rad na implementaciji dosadašnjeg usvojenog zakonskog i regulatornog okvira te usvajanje novih zakonskih rješenja, koje će olakšati ulaganja u zelenu energiju, uz poticanje javno-privatnih partnerstava i omogućavanje pristupa međunarodnim fondovima. Distrikt će se usmjeriti na ulaganje u zelenu energiju kroz javna poduzeća, s ciljem osiguravanja održivog razvitka i učinkovitog korištenja obnovljivih izvora energije na lokalnoj razini. Poseban fokus bit će na pojednostavljenju administrativnih procedura za investitore u ovom sektoru i osiguranje financijskih poticaja za projekte koji doprinose smanjenju emisija stakleničkih plinova.

Poboljšanje energetske učinkovitosti i promocija decentralizirane proizvodnje energije bit će u fokusu aktivnosti. Distrikt će poticati izgradnju solarnih elektrana na javnim i privatnim objektima, postavljanje solarnih panela na javne institucije kako bi se rasteretilo korištenje električne energije. Također, potrebno je raditi na modernizaciji energetske infrastrukture u Distriktu kako bismo osigurali pouzdanu opskrbu i integraciju obnovljivih izvora energije u elektroenergetski sustav.

Poseban naglasak treba posvetiti edukaciji i podizanju svijesti građana o važnosti zelene energije. Kroz programe subvencioniranja kućanstava za korištenje obnovljivih izvora energije, želimo potaknuti širu uporabu solarnih panela, toplinskih pumpi i drugih održivih tehnologija.

Na međunarodnoj razini, Distrikt će raditi na jačanju suradnje s europskim i globalnim partnerima kako bi osigurao pristup financijskim i tehnološkim resursima za implementaciju projekata zelene energije. Cilj je da Distrikt postane lider u regiji u korištenju obnovljivih izvora energije, doprinosi smanjenju globalnog zatopljenja i osigura održivu budućnost za sve građane.

5. IZGRADNJA INFRASTRUKTURE

U oblasti izgradnje i poboljšanja infrastrukture na teritoriju Distrikta već je poduzet niz koraka koji su potrebni za realizaciju započetih projekata i u idućem razdoblju postoji jasna vizija na koji način završiti započete projekte i, kroz izgradnju i poboljšanje infrastrukture, podići životni standard građana Distrikta u ovoj oblasti. Fokus ove oblasti Opće politike je poboljšanje zaštite životnog okoliša i izgradnja cestovne i komunalne infrastrukture.

5.1. Zatvaranje nesanitarnog odlagališta

Postojeće odlagalište koje se nalazi u neposrednoj blizini jednog od najvećih naselja na području Distrikta dugi niz godina predstavlja veliki problem mještanima naselja Ilička i riječ je o problemu koji je žurno potrebno riješiti u idućem razdoblju. Studiozno je pristupljeno rješavanju ovog problema i poznati su idući koraci koji će biti poduzeti radi sanacije i zatvaranja postojećeg odlagališta. Implementacija zacrtanog plana podrazumijeva izolaciju starog otpada, uvođenje sustava za prikupljanje i tretman procjednih voda, odvodnju površinskih voda, sustav za prikupljanje odlagališnog plina i rekultivaciju zemljišta, nakon čega počinju radovi na zatvaranju odlagališta po provedbi procedure izbora izvođača radova preko postupka javne nabave i pristupanja odvoza komunalnog otpada.

U proteklom razdoblju je po pitanju projekta zatvaranja nesanitarnog odlagališta dosta toga urađeno i trenutni status projekta je da je u fazi objave tendera za najpovoljnijeg ponuđača koji je već koncem 2024. godine trebao biti uveden u posao zatvaranja odlagališta. Činjenica je da je uvjet za zatvaranje odlagališta odvoz komunalnog otpada na regionalno odlagalište Crni vrh Zvornik te je radi potpune realizacije ovog projekta u rebalansu proračuna osiguran dovoljan iznos sredstava za odvoz otpada u idućem razdoblju.

Istrajnost u realizaciji ovog projekta se isplatila, budući da je već sada očito da će dugogodišnji problem Distrikta, ovim projektom biti eliminiran, odnosno da više neće biti onečišćenja iz starog odlagališta i bit će smanjena emisija neugodnih mirisa i negativnih utjecaja na životni okoliš. Nakon zatvaranja odlagališta uz ispunjenje normativnih pretpostavki čija je realizacija u tijeku, na području postojećeg odlagališta planirano je postavljanje solarnih panela kako bi se dodatno smanjio utjecaj na okoliš.

S obzirom na to da je realno očekivati da na prostoru Distrikta, od predviđenih postrojenja obnovljivih izvora energije, jedino je moguće očekivati izgradnju solarnih elektrana, usvojen je Zakon o obnovljivim izvorima energije i učinkovitoj kogeneraciji Distrikta, a u završnoj fazi je i usvajanje pravilnika radi potpune realizacije i ovog projekta odnosno priključenje elektrana na elektro distributivnu mrežu Distrikta čime bi se potaknuli tuzemni gospodarstvenici za proizvodnjom ovog vida električne energije, rasteretila postojeća elektromreža i ujedno unaprijedio životni okoliš.

5.2. Uspostavljanje središta za gospodarenje otpadom

Nakon poduzimanja posljednjih koraka prema realizaciji projekta zatvaranja nesanitarnog odlagališta potrebno je poduzeti daljnje korake kako bi Distrikt u potpunosti uredio ovu oblast i stvorio uvjete za uspostavljanje središta za gospodarenje otpadom. Iz navedenih razloga inicirano je donošenje novog zakona o gospodarenju otpadom, čime će biti omogućena izrada podzakonskih akata koji će regulirati kompletnu oblast. Do krajnjeg cilja koji je potrebno postići, a to je izgradnja novog središta za gospodarenje otpadom, potrebno je poduzeti još niz koraka počevši od dovršetka izrade idejnog projekta, osiguravanja kreditnih sredstava do određivanja subjekta koji će gospodariti središtem, ali krajnji rezultat i vizija su jasni, a to je uspostavljanje središta koje će poboljšati sustav gospodarenja otpadom sukladno EU standardima, smanjiti količinu otpada koji se trajno odlaže na 25 % i optimizirati troškove transporta i odlaganja, čime će se značajno smanjiti negativan utjecaj na životni okoliš.

5.3. Izgradnja glavnog transportnog cjevovoda

Izgradnja transportnog cjevovoda jedan je od najznačajnijih kapitalnih projekata čijoj realizaciji se pristupilo u proteklom razdoblju i koji se trenutačno nalazi u posljednjoj fazi realizacije. Riječ je o projektu koji je značajan jer trajno rješava problem vodoopskrbe Distrikta i okoline, a na čiju realizaciju se čekalo dugi niz godina. Konačnom realizacijom ovog projekta bit će izgrađen glavni transportni cjevovod Plazulje-Potočari duljine 14 kilometara i punog kapaciteta za trajno rješavanje pitanja vodoopskrbe građana. U idućem razdoblju potrebno je preuzeti sve potrebne radnje radi puštanja u potpunu funkciju glavnog transportnog cjevovoda, podnijeti potrebne inicijative i prijedloge radi omogućavanja širenja vodovodne mreže na sva kućanstva i gospodarske subjekte koji žele biti njezin sastavni dio, ali i nastavka izgradnje glavnog transportnog cjevovoda prema Brezovom Polju.

5.4. Izgradnja autoceste i plinovoda

Izgradnja autoceste koja povezuje entitete i Bosnu i Hercegovinu sa zemljama Balkana i Europskom unijom jako je bitan projekt za Distrikt. Nije riječ samo o klasičnom infrastrukturnom projektu, nego i o važnom strateškom projektu u smislu položaja Distrikta i njegove povezanosti s entitetima, ali i njegovom još boljem pozicioniranju za tuzemna i strana ulaganja. Značaj ovog projekta je tim veći što je uz trasu autoceste planirana izgradnja i plinovoda preko koje Distrikt dobiva jedan dodatan vid energetske sigurnosti, budući da se povezivanjem na glavni plinovod preko planiranih plinskih čvorišta omogućuje plinifikacija Distrikta.

Određeni su idući koraci koje je potrebno poduzeti radi realizacije ovog projekta, a oni se ogledaju u definiranju trase autoceste i ubrzavanju procedure eksproprijacije zemljišta. Realizacijom projekta autoceste i plinovoda dobiva se bolja povezanost s ostatkom Bosne i Hercegovine i širim regionalnim tržištima, što dovodi do povećanja trgovine, investicija i smanjenja transportnih troškova, manje troškove energije za gospodarstvo i kućanstva zahvaljujući plinifikaciji, povećava industrijsku produktivnost i smanjuje ekološki otisak, kao i privlači veće investicije u gospodarstvo, posebno u sektore koji zahtijevaju snažnu energetske infrastrukturu.

5.5. Planska gradnja cestovne, komunalne i vodne infrastrukture

U idućem razdoblju potrebno je izraditi sveobuhvatni plan razvoja cestovne i komunalne infrastrukture, koji uključuje širenje cesta, poboljšanje vodovodne i kanalizacijske mreže, kao i energetske infrastrukture, ali i obnovu dotrajalih prometnica i poboljšanje sigurnosti modernizacijom prometne signalizacije i infrastrukture u gradu.

Potrebno je nastaviti s projektima koji već započeti, a osobito projektom potpune izgradnje bulevara koji u ovoj fazi podrazumijeva izgradnju bulevara od pruge do potoka Blizna. Naime, izgradnjom bulevara do pruge jasno se vidi značaj bulevara i učinak koji je postignut, a to je veća brzina i protočnost prometa te podizanje vrijednosti naselja koja gravitiraju prema bulevaru. Potpunom realizacijom projekta bulevar, na zamišljeni način pored adekvatnije povezanosti i uređenosti istočnog dijela grada, vizualnog učinka koji bi bio postignut i povećanja vrijednosti tog dijela grada, na kvalitetan način riješio bi se i pristup poslovnim objektima u zoni rada i industrije koji se nalaze u tom dijelu Distrikta. Također, potrebno je nastaviti s projektima koji imaju za cilj poboljšanje prometne infrastrukture u smislu izgradnje manjih obilaznica i kružnih tokova u područjima Distrikta gdje je to najpotrebnije (Izbor, Gluhakovac, Brka, Klanac, Dubrave), nabavljanju trafostanica u naseljenim mjestima, ali i regulaciji korita rijeke Blizne, Brke i dugih rijeka, radi uređenja vodne infrastrukture na adekvatan način.

Jasno je da za realizaciju infrastrukturnih projekata potrebno izdvojiti značajna finansijska sredstva te se kroz etapnu realizaciju projekata, naizgled veliki i nedostižni projekti mogu učinkovito realizirati. Pored toga, Europska unija raspolaže fondovima za infrastrukturu te Distrikt može aplicirati za EU fondove koji su namijenjeni za razvitak komunalne i cestovne infrastrukture, što će omogućiti brži napredak u ovoj oblasti bez prevelikog opterećenja na lokalni proračun.

6. POLICIJA

Obveza Skupštine i Vlade je da poduzmu sve mjere i radnje koje će osigurati da Policija Distrikta bude materijalno i kadrovski opremljena kako bi mogla odgovoriti suvremenim izazovima očuvanja sigurnosti stanovnika Distrikta i materijalnih dobara. Koordinacija rada između Policije Distrikta i Ministarstva sigurnosti BiH, državnih sigurnosnih agencija te nadležnih entitetskih i županijskih ministarstava, osobito je bitna za suzbijanje organiziranog kriminala (posebno trgovine drogom, ljudima, ukradenim automobilima i gospodarskim kriminalom). Poseban naglasak, u svom djelovanju, Policija Distrikta treba staviti i na sudjelovanje u realizaciji projekata prevencije kroz medijske kampanje u oblasti kriminaliteta i sigurnosti prometa, kao i korištenja opojnih droga, osobito među maloljetnicima i omladini. Policija treba aktivno djelovati u sprječavanju i suzbijanju terorizma i njegovom financiranju.

Potrebno je pojačati suradnju Policije s Tužiteljstvom, osobito kod teških oblika kriminala, uključujući i gospodarski kriminal. O svim aktivnostima, sukladno Zakonu o Policiji Brčko distrikta BiH, voditelj Policije će redovito obavještavati skupštinsko Povjerenstvo za javnu sigurnost i nadzor nad radom Policije, kao i Skupštinu.

7. PRAVOSUĐE

U okviru reforme javne uprave potrebno je predvidjeti formiranje odjela za pravosuđe i upravu umjesto Pravosudnog povjerenstva. Skupština i Vlada će osigurati materijalne i druge pretpostavke za normalno funkcioniranje pravosudnih institucija Distrikta. U slučajevima procesuiranja ratnih zločina potrebno je uspostaviti punu suradnju institucija pravosuđa Distrikta i odgovarajućih državnih institucija (Sud i Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine, SIPA, OSA). Borba protiv korupcije i organiziranog kriminala mora biti jedan od prioriteta pravosudnog sustava Distrikta radi povećanja povjerenja građana u pravosudne i ostale institucije vlasti. Na ovom polju nužna je tijesna suradnja pravosudnih institucija i Policije Distrikta. Institucije Distrikta će kroz međusobnu suradnju s pravosudnim institucijama pridavati posebnu važnost jačanju vladavine zakona, dosljednoj provedbi zakona i izvršavanju sudskih presuda.

Neovisnost pravosuđa Distrikta i njegova finansijska autonomija u okviru proračuna će se garantirati. Distrikt je opredijeljen jačanju neovisnosti sudstva i unapređenju njegove učinkovitosti i kapaciteta. Skupština i Vlada će surađivati s institucijama pravosuđa Distrikta u pogledu poboljšanja zakonskih i drugih rješenja u svezi s otklanjanjem problema iz oblasti njihovog djelovanja.

Javnost treba biti upoznana, sukladno pozitivnim zakonskim propisima, s pojavnim oblicima kriminaliteta i stupnju rješavanja tih djela.

8. REVIZIJA

Ured za reviziju javne uprave i institucija u Distriktu intenzivirat će svoj rad na revidiranju svih odjela Vlade i institucija Distrikta radi praćenja njihovog zakonitog rada. Skupština će osigurati

sve potrebne financijske i druge uvjete da revizija radi po zakonu i revizorskim standardima, bez utjecaja politike. Potrebno je poduzimati daljnje mjere na razvijanju i jačanju financijske discipline i kontrole u javnom sektoru, kao i neovisnosti revizije sukladno međunarodnim standardima i najboljoj praksi kontrole i revizije. Ured za reviziju javne uprave i institucija u Distriktu osigurat će da revizori u svom radu budu neovisni od političkih utjecaja, da poštuju osnovna načela revizije i etički kodeks za revizore u javnom sektoru, pri čemu moraju spriječiti neovlašteno iznošenje povjerljivih informacija pojedincu, skupinama ili javnosti. Revizija će intenzivirati svoju suradnju s Tužiteljstvom Distrikta radi procesuiranja utvrđenih nezakonitosti u radu revidiranih subjekata.

9. SURADNJA S INSTITUCIJAMA BiH I ENTITETIMA BOSNE I HERCEGOVINE

Osnovna orijentacija Vlade i Skupštine u idućem razdoblju je, kroz reforme koje se provode, osigurati i sačuvati mjesto Distrikta koje mu pripada primjereno Konačnoj arbitražnoj odluci i Ustavu BiH. Nužno je osigurati adekvatno predstavljanje i zastupanje Distrikta u državnim institucijama Bosne i Hercegovine, kao i uspostavljanje adekvatnih mehanizama tih odnosa radi zaštite interesa Distrikta.

Vlada i Skupština će intenzivirati suradnju s entitetima po pitanju razvitka ovog prostora, uspostaviti skladne odnose uz međusobno uvažavanje, informiranje i transparentan rad te definirati i provesti mnogobrojne međusobne sporazume. Distrikt je opredijeljen da gradi odnose na načelima dijaloga i obostranih interesa. S entitetskim vladama kroz dogovor i suradnju treba rješavati sva otvorena pitanja te zajednički djelovati radi rješavanja krupnih infrastrukturnih projekata koji su od interesa za Distrikt. Suradnja se treba odvijati na razini vlada i skupština, a ukoliko se ukaže potreba, i na nekoj drugoj razini.

Distrikt će nastojati uspostaviti i održavati suradnju na najširoj mogućoj osnovi s državnim institucijama i institucijama entiteta kako bi se na učinkovit način rješavala sva otvorena pitanja i realizirali procesi i projekti koji su od značaja za jačanje, rast i razvitak Distrikta.

10. EUROPSKI PUT

Opća politika u idućim godinama u potpunosti će biti posvećena ubrzanju europskog puta Distrikta kao ključnog dijela strategije razvitka i stabilizacije. Svjesni da je Europska unija simbol mira, stabilnosti i napretka, fokus je na usklađivanju s europskim standardima i stvaranju uvjeta za otvaranje pregovora o članstvu.

U praksi, radit će se na dosljednoj provedbi reformi koje su nužne za postizanje europskih integracija. Poseban naglasak bit će stavljen na jačanje vladavine prava, poboljšanje administrativnih kapaciteta i harmonizaciju zakonodavstva s europskim pravnim okvirom. Transparentnost u radu institucija i borba protiv korupcije bit će osnovna načela koja će voditi djelovanje.

U ekonomskom smislu, usmjerenje prema EU otvara vrata za pristup fondovima za razvitak infrastrukture, digitalizaciju, zelenu tranziciju i poboljšanje konkurentnosti gospodarstva. Prioritet će biti stvaranje povoljnog poslovnog ozračja kroz reforme u području javne uprave, porezne politike i potpore malim i srednjim poduzećima, uz poticanje stranih ulaganja.

Kao dio europskog puta, poseban fokus stavit će se na razvitak obrazovnog sustava i mladih ljudi. Harmonizacija obrazovanja sa standardima EU, poticanje mobilnosti studenata i nastavnika, kao i povećanje ulaganja u znanost i istraživanje, omogućit će stjecanje znanja i

vještina potrebnih za budući gospodarski rast. Izuzev toga, radit će se na kreiranju programa za zapošljavanje mladih ljudi kako bi ostali u zemlji i doprinosili njezinom napretku.

Izuzev unutarnjih reformi, politika će bit posvećena regionalnoj suradnji i promociji mira i stabilnosti. Smatramo da je europska perspektiva cijelog Zapadnog Balkana ključ za dugoročni napredak i čvrstu integraciju u europske tijekove.

S obzirom na to da je otvaranje pregovora o članstvu složen proces, potrebni su kontinuirani naponi i politička volja. Cilj je da Distrikt, kao administrativna jedinica s posebnim statusom, postane primjer uspješne integracije europskih vrijednosti i standarda. U idućem razdoblju potrebno je raditi predano, transparentno i odgovorno kako bi bio ostvaren ovaj strateški cilj, doprinoseći boljem životu svih građana.

11. LJUDSKA PRAVA

Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda utvrđeno je da se mora osigurati najviši stupanj međunarodno priznatih ljudskih prava i sloboda. Primjereno tomu, Skupština, Vlada i ostale institucije Distrikta moraju osigurati najviši stupanj poštovanja demokratskih načela i zaštite ljudskih prava i sloboda.

Skupština će redovito nadzirati stanje u oblasti ljudskih prava te pratiti izvješća Policije i drugih institucija Distrikta, kako bi se moglo pravodobno reagirati i kako bi bila sankcionirana svaka diskriminacija po osnovi spola, rase, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili bilo kojeg drugog podrijetla. Nepoštovanje odredaba u svezi s ravnopravnom uporabom službenih jezika i pisama, kao i kršenje drugih ljudskih prava i sloboda za posljedicu treba imati pokretanje odgovornosti.

Potrebno je utvrditi programe edukacije u školama i drugim obrazovnim institucijama, širiti načela tolerancije, vladavine prava i demokracije, kako ljudska prava ne bi bila ugrožena.

Distrikt će osigurati ostvarivanje prava nacionalnih manjina kroz dosljednu provedbu Zakona o zaštiti prava nacionalnih manjina, pri tom uvažavajući i odredbe Okvirne konvencije za zaštitu prava nacionalnih manjina.

12. REZIME

Opća politika, kroz jasno definirane oblasti, prioritete i mjere, daje smjer djelovanja u predstojećem četverogodišnjem razdoblju. Ključni cilj, kojem se treba posvetiti s punom predanošću, jeste podizanje životnog standarda svih građana Distrikta. Jasno je da se ovaj cilj može ostvariti samo kroz uravnotežen i integriran razvitak svih sektora – od zdravstvenog i obrazovnog sustava, preko socijalne politike i gospodarskog napretka, do moderne i održive infrastrukture.

Svaka od ovih oblasti zahtijeva koordinirano i sinergijsko djelovanje kako bi se postigli održivi rezultati koji će doprinositi kvaliteti života svih građana. Potrebno je kroz sinkronizirane napore postaviti stabilne temelje za budućnost Distrikta i stvoriti uvjete za njegov daljnji napredak.

U idućim proračunima Distrikta naglasak će biti na održivim investicijama – izbjegavajući potrošačke pristupe, fokusirati se na racionalizaciju troškova, finansijsku disciplinu i uvođenje standarda koji će pozicionirati Distrikt kao primjer pozitivnih gospodarskih inicijativa, društvene stabilnosti i funkcionalnog zdravstvenog sustava.

Pred nama su konkretni koraci prema poboljšanju zdravstvenih usluga, što uključuje **izgradnju i opremanje nove bolnice**, otvaranje **onkološke bolnice** i **dijagnostičkog središta**, kao i sveobuhvatnu informatizaciju zdravstvenog sustava. Potrebno je razvijati novu politiku

upravljanja medicinskim kadrom i uvesti profesionalne standarde kako bi se smanjile liste čekanja i poboljšala dostupnost esencijalnih lijekova.

Na polju socijalne politike, cilj je uvođenje **dječjeg doplatka za svako dijete** sukladno socijalnim kartama, **jednokratne pomoći za roditelje prvoškolca**, kao i omogućavanje **nastavljanja** s projektima za poticanje prvog zaposlenja i samozapošljavanja, a kroz programe stambene politike omogućiti mladim ljudima stabilniji početak.

U obrazovanju su potrebna **ulaganja u infrastrukturu**, uvođenje **male mature** i stvaranje modernog, konkurentnog i inkluzivnog sustava visokog obrazovanja i dualnog obrazovanja te pružanje većih kulturno-zabavnih sadržaja i ulaganja u šport. Potrebno je uspostaviti profesionalne športske sadržaje i dvorane, što će doprinijeti kvalitetnijem društvenom životu i zdravlju svih generacija.

Kroz **borbu protiv korupcije**, informatizaciju javne uprave i racionalnije upravljanje resursima, radit će se na povećanju učinkovitosti i transparentnosti rada institucija. Osigurati planiranje kroz **novi prostorni i regulacijski plan**, omogućiti gradnju poslovnih zona i olakšati gospodarstvo kroz poreznu politiku koja će stimulirati ulaganja i pravedniju raspodjelu poreza.

Izuzev gospodarskih aktivnosti, pozornost treba posvetiti **razvoju turizma**, unapređenju IT sektora i modernizaciji poljoprivredne proizvodnje, raditi na pozicioniranju Luke Brčko kao strateškog resursa BiH. Ekološki projekti, poput zatvaranja nesanitarnog odlagališta i uspostavljanja središta za gospodarenje otpadom te izgradnja ključne infrastrukture kao što su **glavni transportni cjevovod, autocesta i plinovod**, imat će značajan utjecaj na zdravlje i kvalitetu života naših građana.

Opća politika predstavlja smjernicu za izgradnju stabilnog i prosperitetnog Distrikta, stvarajući uvjete za dugoročni razvitak i napredak zajednice.

Broj: 01-02-548/25

Brčko, 9. 4. 2025. godine

PREDSJEDNIK
SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BiH
Damir Bulčević, dipl. oec.